

เยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

อำเภอหาดใหญ่ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาและของภาคใต้ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของการค้าและการคมนาคมที่สำคัญ เป็นพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อกับต่างประเทศ คือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจด้านการค้าและการท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ประสบกับปัญหาหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย ที่เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น

จากนโยบายของเทศบาลที่ต้องการให้เมืองหาดใหญ่เป็นเมืองที่ปลอดมลพิษ ดังนั้นเทศบาลนครจึงมีแนวคิดที่จะรณรงค์ให้ประชาชนและเยาวชนในพื้นที่เห็นถึงความสำคัญและช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ความคิดให้แก่ผู้ปกครองและขยายแนวคิดสู่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: หาดใหญ่

จังหวัด: สงขลา

ประชากร: 158,027 คน

พื้นที่: 21 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลนคร

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

เทศบาลนครหาดใหญ่จัดทำโครงการ “เยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม” ขึ้นในปี 2542 โดยการจัดค่ายอบรมเยาวชนเพื่อให้เยาวชนในเขตเทศบาลได้ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว และมีความรู้ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งกระตุ้นให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- จัดค่ายเยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในช่วงเมษายนของทุกปี เป็นเวลา 3 วัน เพื่ออบรมเยาวชนในช่วงปิดภาคเรียน ให้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - ให้ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในเมือง การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองหาดใหญ่ นอกจากนั้นยังจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมดนตรี เรียนรู้ธรรมชาติ ทัศนศึกษาเรียนรู้เรื่องเมืองหาดใหญ่ ทัศนศึกษาป่าบ่อบัดน้ำเสียของเทศบาล เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกันไป แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อให้เยาวชนในพื้นที่เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
 - โรงเรียนในเขตเทศบาลเข้าร่วมโครงการ 12 แห่ง และคัดเลือกตัวแทนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนละ 5-6 คน และจัดอบรมปีละ 1 รุ่น รุ่นละประมาณ 60 คน
 - นักเรียนที่ผ่านการอบรมเข้าร่วมกับโครงการเพื่อเป็นพี่เลี้ยงสำหรับค่ายในปีถัดไป
- จัดตั้งชมรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น หลังจากที่ได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาปริญญาโท คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปี 2543 ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมเป็นพี่เลี้ยงให้กับค่ายเยาวชน และการอบรมประสบความสำเร็จอย่างมากจึงมีการจัดตั้งชมรมขึ้นหลังจากปิดค่าย

3. เยาวชนที่ผ่านการอบรมเป็นแกนนำของโรงเรียน ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น จัดทำโครงการรณรงค์ให้เก็บขยะ การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเพื่อนนักเรียนภายในโรงเรียนของตนจริง แต่การจัดตั้งชมรมขึ้นในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการตามนโยบายของแต่ละโรงเรียน ที่จะมีชมรมและชมรมมีรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ การสมัครเป็นสมาชิกของชมรมหรือชมรมเป็นความสมัครใจของนักเรียนแต่ละคน ไม่ใช่จากการหาแนวร่วมของอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
4. ชมรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม คัดเลือกเยาวชนเข้ามาเป็นตัวแทน(Presenter) ในการรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์และสัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุ ซึ่งเยาวชนที่เป็นแกนนำสำคัญของชมรมมีประมาณ 15-20 คน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบอุดหนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในปี 2542 จำนวน 34,000 บาท
2. งบประมาณของเทศบาลนครหาดใหญ่ ในปี 2543 จำนวน 80,000 บาท
3. งบอุดหนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในปี 2544 จำนวน 40,000 บาท
4. งบประมาณของเทศบาลนครหาดใหญ่ ในปี 2545 จำนวน 85,000 บาท
5. งบประมาณของเทศบาลนครหาดใหญ่ ในปี 2546 จำนวน 85,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. เครื่องเสียง 1 ชุด
2. คอมพิวเตอร์ 1 ตัว
3. อุปกรณ์อื่นๆ ตามความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละปี เช่น กิจกรรมการรณรงค์ต้องให้หนังสือคือคุณ และกล้องส่องทางไกล ซึ่งจะขอความอนุเคราะห์ยืมจากหน่วยงานอื่น

บุคลากร

1. เยาวชนที่เป็นอาสาสมัคร ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่เยาวชนในรุ่นถัดไป ในการทำกิจกรรมต่างๆ จำนวน 10 คน ทำงาน 4 วัน/ การอบรม 1 ครั้ง
2. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ประสานงาน และจัดกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 5 คน ทำงาน 30 วัน/การอบรม 1 ครั้ง

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มีนาคม 2544	- จากนโยบายของเทศบาลนครหาดใหญ่ต้องการให้เมืองหาดใหญ่เป็นเมืองน่าอยู่และปลอดภัย ดังนั้นสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจึงได้มีแนวคิดริเริ่มโครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม - จัดทำโครงการและนำเสนอโครงการต่อที่ประชุมสภาเทศบาลและคณะผู้บริหาร ที่ประชุมพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม / คณะผู้บริหาร

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2545	- จัดเตรียมเนื้อหาการสอนและจัดทำเอกสารที่ใช้ประกอบการสอน - ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ ในเขตเทศบาล และชี้แจงให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบถึงการทำงานของโครงการและประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าค่าย เพื่อให้โรงเรียนคัดสรรตัวแทนนักเรียนมาเข้าค่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
มีนาคม-เมษายน 2545	- ประสานงานกับวิทยากรเพื่อเข้ามาให้ความรู้แก่เยาวชน	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เมษายน 2545	- จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่จัดอบรม	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เมษายน 2545 เป็นต้นมา	- ดำเนินการอบรมเยาวชน ณ ห้องประชุมสภาเทศบาล ในเดือนเมษายนของทุกปี โดยมีผู้เข้ารับการอบรมปีละประมาณ 60 คน	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
กรกฎาคม - สิงหาคม 2545	ประเมินผลการอบรม	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
ในช่วงเมษายน 2543	- จัดค่ายอบรมโดยมีคณะนักศึกษาปริญญาโทจาก คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นพี่เลี้ยงให้กับค่ายเยาวชน - เยาวชนที่ผ่านการอบรมได้เข้าไปจัดตั้งชมรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของตนเอง และได้จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการธนาคารขยะในโรงเรียน เป็นต้น และในปีถัดมาเยาวชนได้เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงเพื่อช่วยเหลือค่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป	สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม / เยาวชนที่ผ่านการอบรมและร่วมเป็นอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่
โรงเรียนในเขตเทศบาล
จำนวน 12 แห่ง

-- บทบาทความร่วมมือ --

เข้ามาให้การสนับสนุนโครงการโดยการเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยงให้แก่เยาวชนในช่วงที่เข้าค่ายและจัดกิจกรรมต่างๆ
ให้การสนับสนุนโครงการโดยการส่งตัวแทนนักเรียนเข้าร่วมอบรม และสนับสนุนนักเรียนที่ผ่านการอบรมจัดกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ความเจริญและการขยายตัวในเขตพื้นที่ของเทศบาลนคร ทั้งในด้านธุรกิจ การค้าและการท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ในเขตเทศบาลนครประสบกับปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหามลพิษที่เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญและเป็นอนาคตสำคัญของจังหวัดยังขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งในอนาคตอาจเป็นผู้ก่อปัญหาพิษต่อไป

หลังการดำเนินการ

1. เยาวชนในเขตเทศบาลเข้ามามีส่วนร่วม และตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมภายในชุมชน โดยที่ผ่านมามีเยาวชนเข้าร่วมอบรม จำนวน 5 รุ่น รุ่นละประมาณ 60 คน และในปี 2546 มีนักเรียนที่เข้ารับการอบรม 63 คน และเยาวชนที่ผ่านการอบรมสามารถ ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการอบรมให้กับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ยังได้รับการ สนับสนุนที่ดีจากครูและอาจารย์ในโรงเรียนในการผลักดันให้เด็กนักเรียนทำกิจกรรมด้าน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. เกิดการขยายผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2543 โดยโรงเรียนที่มีการขยายผล ชัดเจน ได้แก่ โรงเรียนศรีสว่างวงศ์ โรงเรียนชาตวิทย์ และโรงเรียนสุวรรณวงศ์ เป็นต้น โดย นักเรียนที่ผ่านการอบรมได้นำเสนอโครงการและกิจกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการ ธนาคารขยะ การรีไซเคิลขยะในโรงเรียน เป็นต้น ตลอดจนมีการจัดตั้งชมรมอาสาสมัครพิทักษ์ สิ่งแวดล้อม เพื่อทำหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงให้การอบรมอาสาสมัครในปีถัดไป นอกจากนี้ยังมี การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นครั้งคราว และเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเทศบาลต่อไป

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ผู้ที่เข้าร่วมอบรมต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น	ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เข้ากับ สถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น และสรรหาคำถาม ที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยในการจัด กิจกรรมหรือนำเสนอกิจกรรมในรูปแบบใหม่

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนในเขต เทศบาลให้การสนับสนุนโครงการโดยส่งนักเรียนเข้าร่วมอบรมทุกปี ตลอดจนสนับสนุนให้เยาวชนกล้า แสดงออกในการคิดและนำเสนอผลงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อเนื่องต่างๆ ใน โรงเรียน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้ได้ดำเนินการมาระยะหนึ่ง ซึ่งได้จัดอบรมเยาวชนในพื้นที่จำนวน 5 รุ่น และถือว่า ประสบความสำเร็จและจะมีความต่อเนื่องต่อไป เนื่องจากเยาวชนได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น ทำโครงการธนาคารขยะ ร่วมรณรงค์การใช้แก้วน้ำแทนแก้วพลาสติก เป็นต้น

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำโครงการไปประยุกต์ใช้ได้ โดยสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ โรงเรียนและเยาวชนในพื้นที่นั้น ให้มีความสำคัญและสนใจกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น หากโรงเรียนไม่ให้การสนับสนุน โครงการอาจไม่ประสบผลสำเร็จและจะขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งขาด การขยายผลในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต่อไป

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางนันทกานต์ คดีการ
ตำแหน่ง : นักวิชาการสุขาภิบาล 7
หน่วยงาน : เทศบาลนครหาดใหญ่
ที่อยู่ : 445 ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
โทรศัพท์ : (074) 230-371

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวพรณี บัวจีน
ตำแหน่ง : นักวิชาการสุขาภิบาล 5
หน่วยงาน : เทศบาลนครหาดใหญ่
ที่อยู่ : 445 ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
โทรศัพท์ : (074) 230-371

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลนคร
สถานที่ตั้ง	445 ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	21 ตารางกิโลเมตร 903,932,815.23 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
งบประมาณรายได้	904,626,575.40 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	2,050 คน 297 คน พนักงานท้องถิ่น 5 คน พนักงานวิสามัญ 258 คน ลูกจ้างประจำ 1,490 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	157,622 คน
จำนวนครัวเรือน	45,805 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่ของเทศบาลนครหาดใหญ่ตั้งอยู่บนที่ราบ เชิงเขา มีภูเขาควนสูง ซึ่งสูงประมาณ 350 เมตร ทอด ยาวขนานอยู่ทางทิศตะวันออก มีคลองอุตตะปะเป็นลำ น้ำสำคัญที่ไหลมาจากอำเภอสะเตงทางด้านใต้ และมี คลองเตยเป็นคลองสายหลักไหลผ่านกลางเมือง ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ส่วนทางด้านทิศเหนือ เป็นที่ราบลุ่มกว้างทอดตัวไปจนจรดทะเลสาบสงขลา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และ ประกอบธุรกิจที่หลากหลาย เนื่องจากหาดใหญ่เป็น ศูนย์กลางของสินค้าราคาถูก สภาพของสังคมมี ลักษณะเป็นสังคมเมือง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ สำคัญของจังหวัด